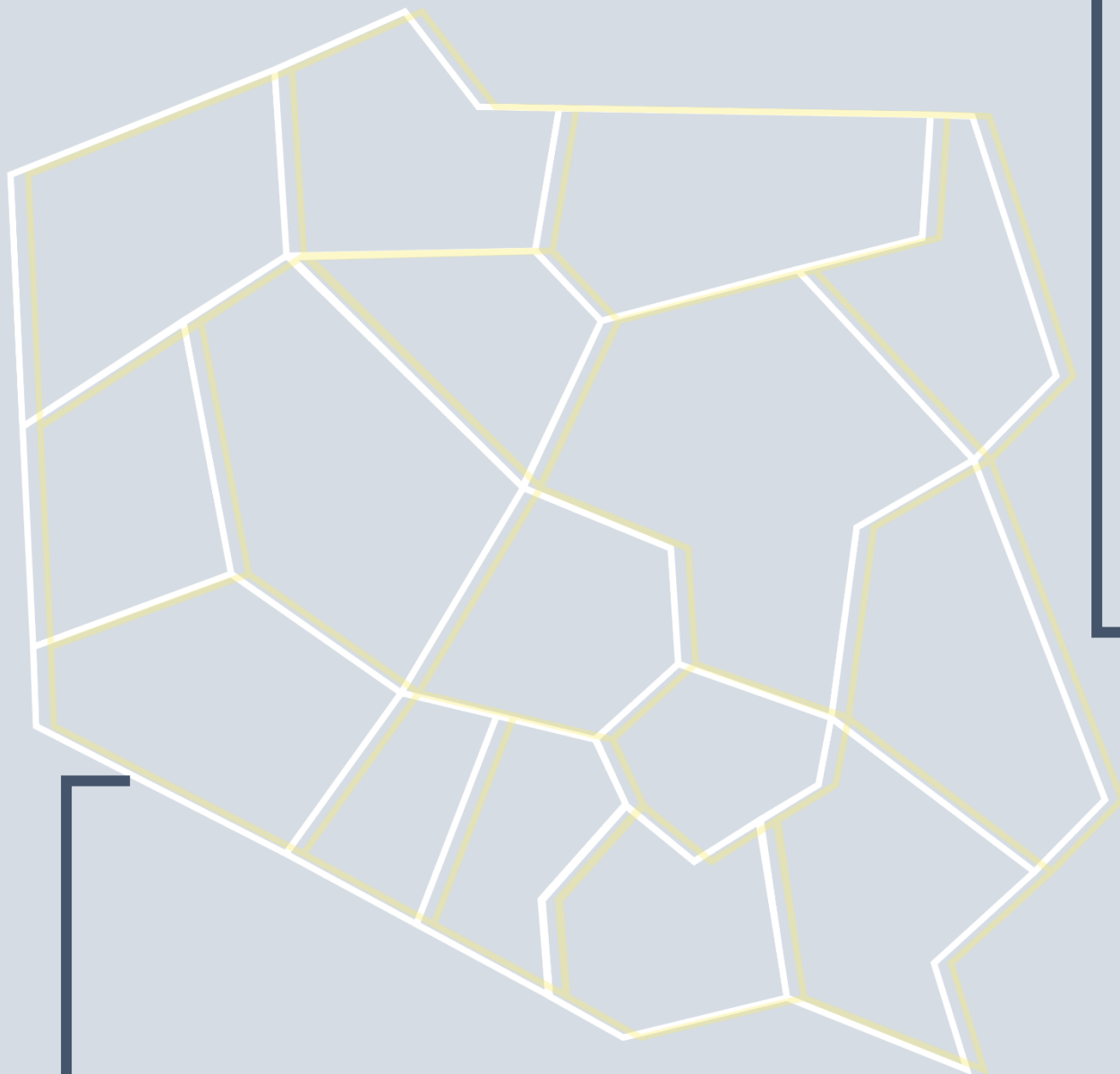

REKOMENDACJE DLA PLANOWANIA INTERWENCJI Z ZAKRESU POLITYKI REGIONALNEJ W STRATEGIACH ROZWOJU

- do stosowania do czasu przyjęcia przez Radę Ministrów
Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.

Spis treści

Podstawa prawna	3
Cel polityki regionalnej: zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej	3
Obszary, do których należy kierować szczególne wsparcie w związku z występującymi tam barierami lub potencjałami	5
Policentryczna sieć miast wraz z obszarami funkcjonalnymi	6
Obszary wiejskie wymagające większego włączenia w procesy rozwojowe	8
Obszar funkcjonalny inwestycji lotniskowej Port Polska	11
Obszar otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej	14
Obszary transformacji energetycznej	19
Obszar przy zewnętrznej granicy UE	22
Załącznik do Rekomendacji dla planowania interwencji z zakresu polityki regionalnej w strategiach rozwoju	26
Delimitacja policentrycznej sieci miast wraz z obszarami funkcjonalnymi	26
Delimitacja obszarów wiejskich wymagających większego włączenia w procesy rozwojowe	35
Delimitacja obszaru funkcjonalnego inwestycji lotniskowej Port Polska	36
Delimitacja obszaru otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej ..	36
Delimitacja obszarów transformacji energetycznej	37
Delimitacja obszaru przy zewnętrznej granicy UE	38

Podstawa prawna

Na podstawie art. 3a pkt 4b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (dalej: uzppr) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydaje rekomendacje w zakresie przygotowania projektów strategii rozwoju województwa, strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju ponadlokalnego oraz innych strategii rozwoju odnoszących się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego. Niniejsze rekomendacje stanowią także podstawę dla programowania i realizacji polityki regionalnej kraju (art. 3a pkt 2 uzppr).

Cel polityki regionalnej: zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej

Celem polityki regionalnej jest utrzymanie zrównoważonego terytorialnie rozwoju kraju. Polska charakteryzuje się policentryczną strukturą osadniczą – ma równomiernie rozłożoną w przestrzeni kraju sieć miejscowości o zróżnicowanej wielkości i funkcjach. W polityce regionalnej należy traktować tę cechę jako kluczowy potencjał, który dobrze wykorzystany może przełożyć się na wzmocnienie rozwoju gospodarczego, spójności społecznej oraz bezpieczeństwa i odporności kraju.

Taki cel polityki regionalnej wymaga działań dostosowanych do specyfiki różnych terytoriów. Dla policentrycznego rozwoju kluczowe są miasta zdolne pełnić funkcje metropolitalne oraz ośrodki regionalne. Szeroka dostępność usług publicznych wyższego rzędu możliwa jest dzięki stosunkowo gęstej sieci ośrodków subregionalnych. Polski model państwa policentrycznego współtworzą ośrodki powiatowe będące ponadlokalnymi centrami oświaty, zdrowia, sądownictwa, siedzibami struktur policyjnych i pożarniczych oraz zarządzania kryzysowego, a także ośrodki gminne gwarantujące dostęp do podstawowych usług publicznych.

Osiągnięcie tego celu wymaga wzmocnienia rozbudowanej siatki ośrodków miejskich, tak aby dostęp do nich zapewniał określony standard usług publicznych i rynkowych mieszkańcom całego kraju. Są cztery podstawowe czynniki, które warunkują rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych jako węzłów policentrycznego charakteru kraju:

- **Baza ekonomiczna i rynek pracy.** Stanowią one przedmiot troski lokalnych i regionalnych władz samorządowych tworzących warunki dla nowych inwestycji. Wyzwanie dla znaczącej części miast stanowi już obecnie brak kadr o odpowiednich kwalifikacjach oraz perspektywa transformacji energetycznej.
- **Mieszkalnictwo i polityka przestrzenna.** Dostępność mieszkań, atrakcyjnych pod względem ceny oraz jakości technicznej i urbanistycznej, w dobrze zaprojektowanej i

atrakcyjnej estetycznie przestrzeni, z dostępem do usług, komunikacji publicznej i obszarów zieleni może stanowić odpowiedź na zjawiska metropolizacji i suburbanizacji.

- **Dostępność komunikacyjna, w szczególności przy użyciu środków transportu zbiorowego.** Cel polityki regionalnej należy realizować przez zrównoważony rozwój transportu. W przypadku połączeń między miastami wskazanymi jako kluczowe dla sieci osadniczej dostępność ta powinna opierać się na efektywnych połączeniach kolejowych, realizowanych w konkurencyjnym wobec jazdy samochodem czasie, komforcie i kosztach przejazdu. Drugim istotnym wymiarem dostępności tych miast jest efektywny transport zbiorowy łączący te ośrodki z miejskim obszarem funkcjonalnym i sąsiednimi powiatami. Szczególnie ważne jest zapewnienie transportu na obszarach wiejskich, zwłaszcza tych oddalonych od większych ośrodków miejskich.
- **Dostępność usług określonego rzędu.** Usługi te służą nie tylko mieszkańcom miasta, ale również mieszkańcom całego obszaru, na który dane miasto oddziałuje. Z tego punktu widzenia kluczowe jest zapewnienie w miastach subregionalnych i regionalnych określonego standardu usług publicznych, w szczególności zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnych. Standard ten powinien – w przypadku usług edukacyjnych i kulturalnych – określać także perspektywę wyrównywania szans życiowych dzieci i młodzieży bez względu na ich miejsce zamieszkania. Zasadą powinna być również inkluzywność terytorialna miast, poprawa dostępności transportowej dla mieszkańców okolicznych gmin i powiatów oraz tworzenie rozwiązań realizujących prawo do miasta także dla tych jego użytkowników, którzy nie są mieszkańcami danej jednostki samorządu terytorialnego.

Polityka na rzecz zrównoważonego terytorialnie rozwoju kraju będzie służyła także mieszkańcom małych miast i obszarów wiejskich. Polityka państwa powinna zachować szczególną wrażliwość na potrzeby lokalnych społeczności, w tym dostępność wysokiej jakości infrastruktury i miejsc pracy oraz bliskość wybranych usług niezbędnych dla rozwoju i realizacji życiowych potrzeb. Szczególną rolę w tej polityce będzie odgrywało zachowanie ustrojowo przypisanej roli ośrodkom powiatowym, które są lokalnymi centrami dla wielu podmiotów realizujących zadania państwa. Istotne jest także umożliwienie mieszkańcom obszarów wiejskich rozwoju, w tym edukacyjnego i zawodowego, jak najbliżej miejsca zamieszkania.

Cel polityki regionalnej powinien być realizowany z uwzględnieniem konstytucyjnej zasady pomocniczości. Wsparciu z poziomu państwa dla ośrodków o oddziaływaniu regionalnym i subregionalnym powinna towarzyszyć polityka spójności i policentryczności realizowana przez samorządy województw, adresowana także do mniejszych ośrodków, istotnych dla rozwoju regionu i jego wspólnot lokalnych. Wsparciem dla policentryczności powinny być nie tylko środki europejskie, ale także odpowiednia – poddana kryterium terytorializacji polityk publicznych – struktura wydatków budżetowych.

Obszary, do których należy kierować szczególne wsparcie w związku z występującymi tam barierami lub potencjałami

Dla realizacji głównego celu polityki regionalnej właściwym jest określenie terytoriów, do których kierowana powinna być szczególna interwencja państwa w związku z występującymi tam barierami lub potencjałami rozwojowymi. Interwencja ta może mieć charakter finansowy, regulacyjny oraz doradczy.

W tabeli 1 zestawiono podstawowe informacje na temat obszarów szczególnego wsparcia w polityce regionalnej, a w dalszej części Rekomendacji dokonano ich szczegółowego opisu.

Tabela 1. Obszary szczególnego wsparcia w polityce regionalnej

NAZWA OBSZARU	ZASIĘG	CEL INTERWENCJI
Policentryczna sieć miast wraz z obszarami funkcjonalnymi	Metropolie, ośrodki regionalne i subregionalne wraz z obszarami funkcjonalnymi	Wzmocnienie funkcji pełnionych przez miasta dla mieszkańców poszczególnych regionów i subregionów w taki sposób, aby zapewnić dobry standard życia i jakość usług publicznych w całym kraju
Obszary wiejskie wymagające większego włączenia w procesy rozwojowe	Obszary wiejskie, które będą wymagały szczególnego wsparcia m.in. ze względu na procesy demograficzne	Tworzenie warunków dla zapewnienia żywotności obszarów wiejskich, budowa odporności na kryzysy oraz adaptacja do procesu dezagrarnizacji i zmian demograficznych
Obszar funkcjonalny inwestycji lotniskowej Port Polska	Gminy znajdujące się w obszarze funkcjonalnym inwestycji lotniskowej Port Polska	Wykorzystanie impulsów wynikających z budowy i eksploatacji nowego lotniska krajowego i infrastruktury towarzyszącej oraz przeciwdziałanie ewentualnym negatywnym skutkom inwestycji
Obszar otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej	Gminy znajdujące się w otoczeniu budowy elektrowni jądrowej oraz miejsc odbioru mocy z morskiej energetyki wiatrowej	Wykorzystanie impulsów wynikających z realizacji inwestycji w elektrownię jądrową oraz powstania dużych nadwyżek mocy energetycznych na północy kraju, a także przeciwdziałanie ewentualnym negatywnym skutkom tych inwestycji

Obszary transformacji energetycznej	Gminy, w których w związku z transformacją energetyczną może nastąpić skokowe zmniejszenie liczby miejsc pracy i problemy środowiskowe	Łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków wygaszanych kopalń i elektrowni węglowych oraz zapewnienie nowych źródeł energii
Obszar przy zewnętrznej granicy UE	Gminy położone wzdłuż zewnętrznej granicy UE	Budowanie zdolności do przewidywania i reagowania na problemy o charakterze społecznym, gospodarczym i środowiskowym związane ze specyficznym położeniem geograficznym

Policentryczna sieć miast wraz z obszarami funkcjonalnymi

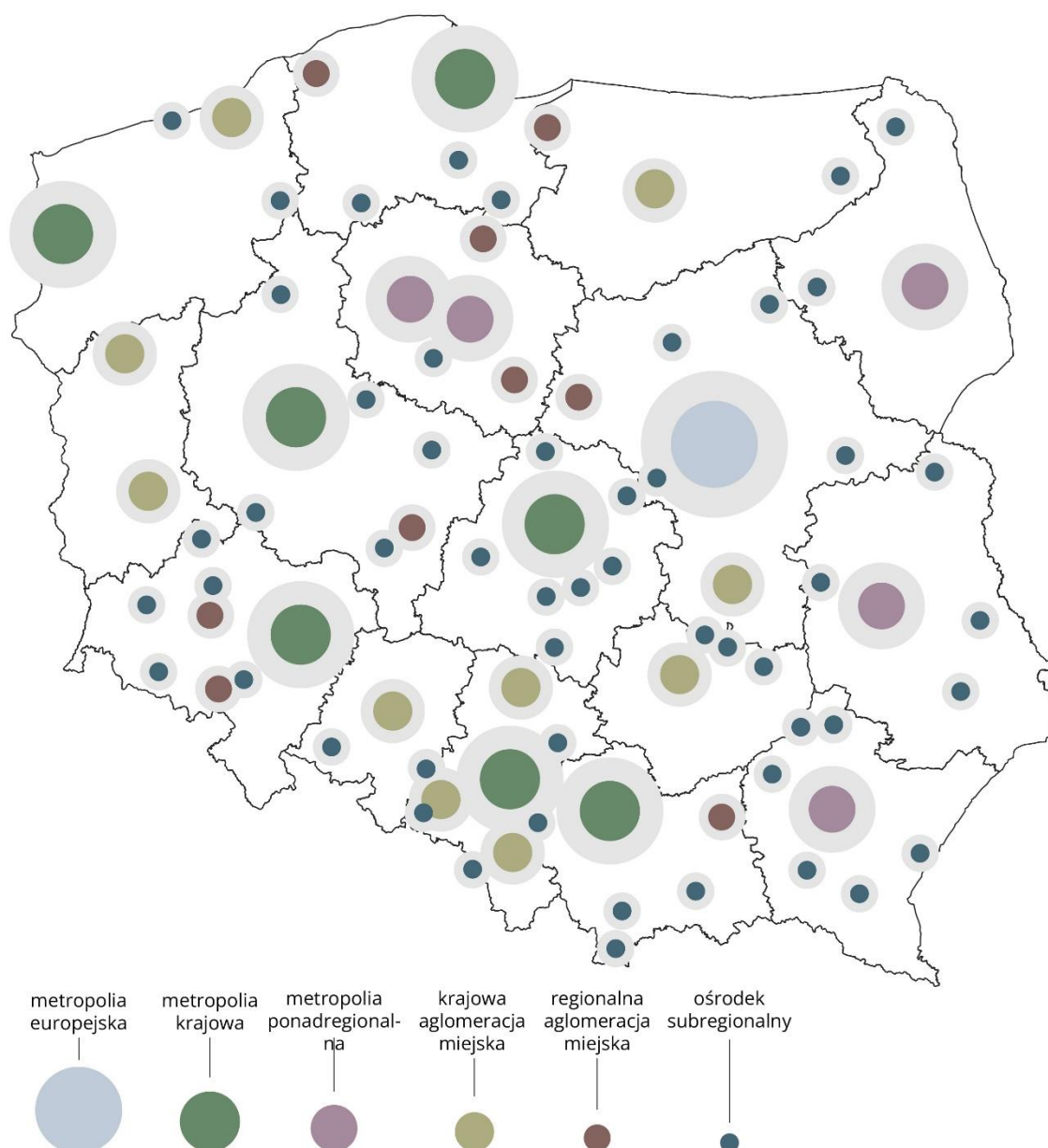
Cel interwencji

Celem interwencji jest utrzymanie i wzmocnienie funkcji pełnionych przez miasta dla mieszkańców poszczególnych regionów i subregionów w taki sposób, aby zapewnić dobrą jakość usług publicznych i standard życia w całym kraju. Zgodnie z opisem celu polityki regionalnej istnieją cztery główne warunki rozwoju miast, jako węzłów policentrycznego charakteru kraju: odpowiednia baza ekonomiczna, rozwinięte mieszkalnictwo i dobre zagospodarowanie przestrzeni, dostępność komunikacyjna oraz dostępność usług określonego rzędu. Celem interwencji polityki regionalnej jest wypełnienie tych warunków na co najmniej dobrym poziomie w podstawowej – z poziomu krajowego – sieci miast.

Delimitacja

Delimitacja obszaru obejmuje 13 metropolii, 19 krajowych i regionalnych aglomeracji miejskich oraz 52 ośrodki subregionalne. Delimitacja obejmuje kluczowe dla zachowania policentrycznego rozwoju kraju ośrodki miejskie zidentyfikowane z poziomu krajowego, a pozycja w hierarchii odzwierciedla ich zasięg oddziaływania. Nie wyklucza wsparcia dla mniejszych ośrodków lokalnych i ponadlokalnych, jednak zgodnie z zasadą subsydiarności powinno ono być kierowane głównie z poziomu regionalnego. Zakresem delimitacji objęto zarówno ośrodki miejskie, jak i ich obszary funkcjonalne – szczegółową listę umieszczono w załączniku do Rekomendacji.

Mapa 1. Policentryczna sieć miast wraz z obszarami funkcjonalnymi

Uwaga: lista jednostek samorządu terytorialnego została wskazana w załączniku do Rekomendacji.

Źródło: opracowanie MFIPR.

Zarządzanie interwencją i jej zakres

Podstawową zasadą interwencji jest indywidualizacja wsparcia dla miast i ich obszarów funkcjonalnych. Miasta i ich obszary funkcjonalne charakteryzuje duże zróżnicowanie potencjałów oraz potrzeb. W związku z tym podstawą do definiowania zakresu i kierunku interwencji powinna być szczegółowa ich identyfikacja. Szczególna uwaga zostanie poświęcona rozwojowi ośrodków subregionalnych, często dysponujących mniejszymi zasobami niż metropolie oraz ośrodki regionalne, a pełniących kluczową funkcję dla zapewnienia dobrego standardu usług publicznych i rynkowych w całym kraju. Wiodącym kierunkiem interwencji będzie rozwój tych funkcji

miast, które mają charakter ponadlokalny i służą nie tylko mieszkańcom samego miasta, ale przede wszystkim społeczności będącej w zasięgu jego oddziaływania.

W ramach interwencji przewiduje się instrumenty o charakterze regulacyjnym, finansowym oraz organizacyjnym. Interwencje regulacyjne, w szczególności ustawa dotycząca zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, zdefiniują sposób współpracy między miastami a ich obszarami funkcjonalnymi. Interwencje finansowe stworzą odpowiednie zasoby do rozwoju funkcji ponadlokalnych wskazanych ośrodków. Instrumenty organizacyjne, mające m.in. charakter kontraktów między instytucjami szczebla krajowego i regionalnego a podmiotami reprezentującymi miasta i ich obszary funkcjonalne, będą określać szczegółowy zakres interwencji dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich. Nowe formy zarządzania obszarami funkcjonalnymi miast i mechanizmami wsparcia z poziomu krajowego wymagają współtworzenia reguł tej interwencji przez samorządy województw oraz zainteresowane miasta i gminy.

Obszary wiejskie wymagające większego włączenia w procesy rozwojowe

Cel interwencji

Celem interwencji jest zapewnienie żywotności obszarów wiejskich doświadczających silnych zmian demograficznych. Interwencja ma włączyć te obszary w procesy rozwojowe przez wzmocnienie ich endogenicznych potencjałów, budując w ten sposób większą odporność na kryzysy i negatywne skutki zmian demograficznych. Cel ten można podzielić na dwie części. Po pierwsze, chodzi o wzmacnianie spójności społecznej i terytorialnej tych obszarów przez rozwój infrastrukturalny i inwestycje w mieszkańców, w tym tworzenie nowych trwałych miejsc pracy, pobudzanie przedsiębiorczości i zachęty dla podnoszenia kompetencji i umiejętności. Po drugie, celem interwencji jest spowalnianie negatywnych zmian demograficznych przez tworzenie warunków do pozostawania i osiedlania się młodych osób i rodzin, a także adaptacja do tych zmian przez podniesienie poziomu i dostępności wybranych usług publicznych. Uznając silne powiązania funkcjonalne w układach lokalnych, w uzasadnionych przypadkach, możliwa będzie realizacja przedsięwzięć zlokalizowanych w powiązanych funkcjonalnie z danym obszarem wiejskim lokalnych ośrodkach miejskich.

Delimitacja

Delimitacja obejmuje obszary, w odniesieniu do których zidentyfikowano największe ryzyko utraty żywotności w wyniku niekorzystnych procesów

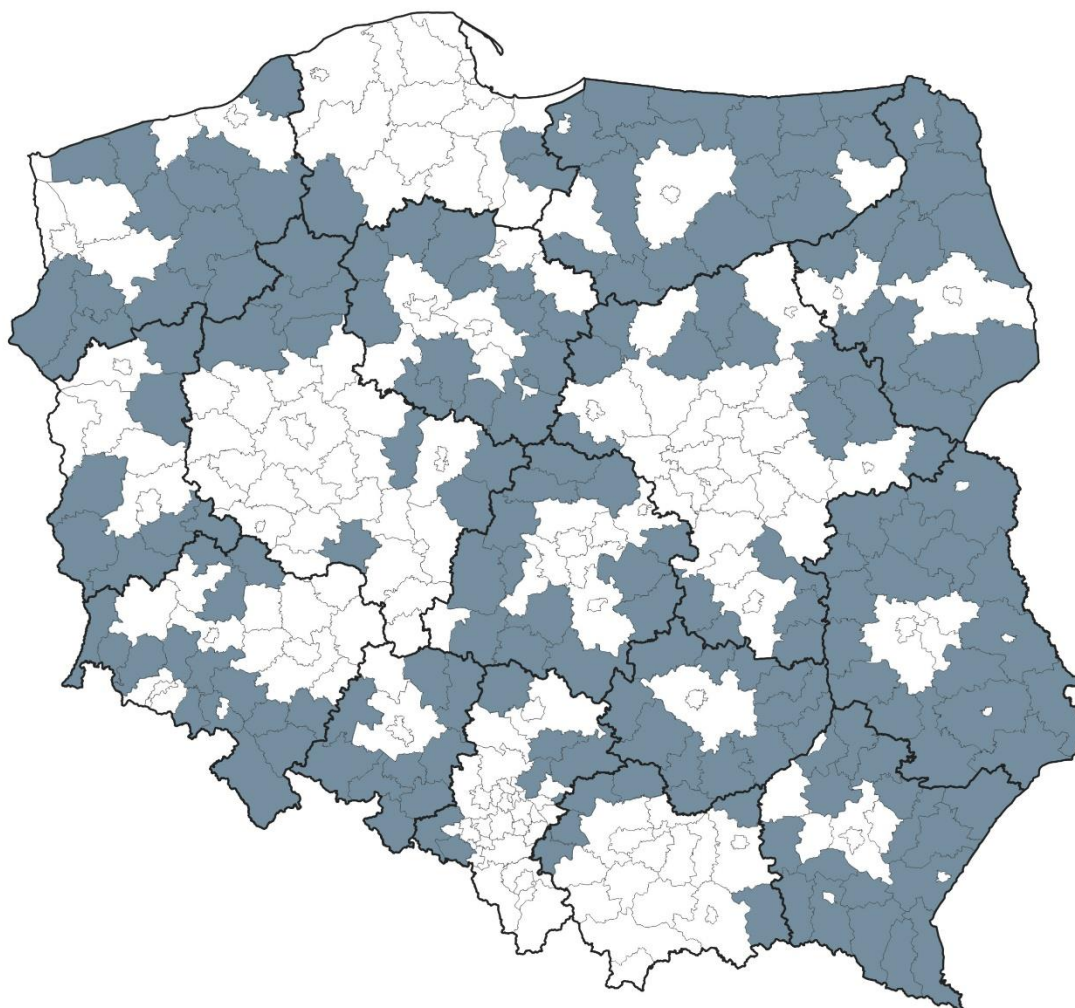
demograficznych. Uznano, że ryzyko takie istnieje tam, gdzie nastąpi największy spadek liczby ludności. Spadek ten jest silnie powiązany z innymi zmianami demograficznymi, w szczególności ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz spadkiem liczby dzieci i osób w wieku produkcyjnym. Są to obszary, w których szczególnym wyzwaniem będzie w przyszłości utrzymanie infrastruktury edukacji, transportu (w tym organizacji transportu zbiorowego), zapewnienie dostępu do służby zdrowia i pomocy społecznej oraz utrzymanie aktywnego i atrakcyjnego rynku pracy.

Za podstawowe kryterium delimitacji przyjęto spadek liczby ludności o co najmniej 5% między 2024 a 2035 r. na poziomie powiatu (według prognozy demograficznej GUS). Z delimitacji wyłączono miasta na prawach powiatu oraz powiaty znajdujące się w pobliżu dużych aglomeracji¹), ponieważ w tych obszarach ze względu na występowanie ośrodka o określonym statusie i funkcjach ryzyko utraty żywotności jest mniejsze, a dodatkowo większość z nich będzie objęta interwencją w ramach policentrycznej sieci miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Przyjęta delimitacja wskazuje w większości obszary oddalone od średnich i dużych miast, często położone na pograniczach województw. Tak określony obszar obejmuje stosunkowo dużą część kraju, co z jednej strony uwypukla wagę problemu depopulacji i starzenia się w ujęciu terytorialnym, z drugiej utrudnia terytorialną koncentrację interwencji. W konsekwencji dopuszcza się możliwość etapowego wdrażania interwencji polityki regionalnej – w takim przypadku wspólnie z samorządem terytorialnym zostaną uzgodnione obszary wymagające priorytetowych działań oraz adekwatny wobec nich charakter interwencji, a zdobyte w tym procesie doświadczenia będą wykorzystywane przy projektowaniu kolejnych kroków. Obszary zostały wyznaczone na poziomie powiatów, natomiast interwencja będzie kierowana do grup gmin – wyjściowo znajdujących się na terenie jednego powiatu, ale docelowo tworzących porozumienie o węższych lub szerszych granicach – w ramach których możliwe jest znalezienie rozwiązań opartych o współpracę.

¹ Powiaty, w których co najmniej połowa gmin jest zaliczana do obszarów wiejskich aglomeracyjnych (według delimitacji obszarów wiejskich GUS).

Mapa 2. Obszary wiejskie wymagające większego włączenia w procesy rozwojowe

Uwaga: lista jednostek samorządu terytorialnego została wskazana w załączniku do Rekomendacji.

Źródło: opracowanie MFiPR.

Zarządzanie interwencją i jej zakres

Interwencja będzie wymagała zaangażowania zróżnicowanego grona partnerów.

W planowanie i wdrażanie interwencji aktywnie włączone zostaną resorty, a także jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym w ramach Lokalnych Grup Działania). Rola i kompetencje poszczególnych aktorów oraz finalny zakres wsparcia i formy współpracy zostaną wypracowane w partnerskim procesie przez zainteresowane strony. Interwencja powinna obejmować perspektywę wieloletnią, tak aby gminy i powiaty miały pewność stałego wsparcia wprowadzanych rozwiązań. Mając na uwadze duże zróżnicowanie potencjałów oraz potrzeb obszarów wiejskich oraz planowaną dalszą decentralizację polityki regionalnej, niezbędne jest zapewnienie właściwej koordynacji w programowaniu rozwoju obszarów wiejskich przez ministra właściwego ds. rozwoju wsi w ścisłej współpracy i uzgodnieniu z samorządami województw.

Interwencja polityki regionalnej ukierunkowana będzie na wzmocnienie impulsów rozwojowych na tych obszarach.

Będą to działania – w zależności od zidentyfikowanego problemu i oczekiwanych rezultatów – m.in. z zakresu wsparcia przedsiębiorczości, rynku pracy, transformacji rolnictwa czy budowy infrastruktury (w tym cyfrowej). Szczególnie istotne będzie podtrzymywanie i tworzenie pozarolniczych miejsc pracy blisko miejsca zamieszkania, co z jednej strony zmniejszy bodźce do migracji do większych ośrodków, a z drugiej zapewni dostęp do usług rynkowych mieszkańcom wskazanych obszarów. Interwencja obejmie również formułowanie i finansowanie programów i inicjatyw na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej osób w średnim wieku i seniorów, skierowanych zarówno do pracowników, jak i pracodawców, obejmujących m.in. działania edukacyjne w zakresie kształcenia ustawicznego, w tym kompetencji cyfrowych. Jednym z elementów tych programów będzie kształtowanie i pozyskiwanie kadr kluczowych dla świadczenia usług publicznych w warunkach zmian demograficznych. Istnieje również potrzeba wspierania i ułatwiania realizacji inwestycji związanych z nowoczesną produkcją rolną i przetwórstwem rolno-spożywczym.

Działania będą polegały również na zapewnieniu mieszkańcom gmin i powiatów dostępu do wysokiej jakości usług.

Obejmują one w szczególności: lokalny i ponadlokalny transport publiczny, ochronę zdrowia, pomoc społeczną, w tym usługi opiekuńcze, edukację publiczną, szkolnictwo ponadpodstawowe, w tym zawodowe, wsparcie rodzin oraz politykę senioralną. Katalog ten nie ma charakteru zamkniętego, co oznacza, że jego zawartość kształtowana będzie w zależności od specyfiki zmian demograficznych zachodzących na danym obszarze. Wspierane będą również inicjatywy oddolne w zakresie pomocy osobom zależnym i starszym, w tym m.in. usługi sąsiedzkie realizowane w formie wolontariatu.

Poza tym na rzecz jednostek samorządu terytorialnego prowadzone będą działania ukierunkowane na wzmocnienie ich potencjału instytucjonalnego i adaptacyjnego.

Dotyczy to zwłaszcza budowania zdolności i kompetencji w zakresie zarządzania i finansowania rozwoju usług dla mieszkańców w warunkach zmiany demograficznej. Promowane będą inicjatywy wzmacniające umiejętności współpracy i zarządzania w układach ponadlokalnych (partnerstwa wielu jednostek samorządu terytorialnego) oraz z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych oraz wspierające powiązania funkcjonalne.

Obszar funkcjonalny inwestycji lotniskowej Port Polska

Cel interwencji

Celem interwencji jest wykorzystanie impulsów generowanych przez budowę i funkcjonowanie nowego lotniska krajowego i infrastruktury towarzyszącej na rzecz rozwoju okolicznych gmin oraz przeciwdziałanie ewentualnym negatywnym

skutkom inwestycji. Interwencja polityki regionalnej nie powinna koncentrować się na procesie inwestycyjnym, lecz obejmować działania kierowane do okolicznych terenów i regionów polegające na wykorzystaniu szans rozwojowych wynikających z realizacji kluczowych inwestycji krajowych – także z punktu widzenia *dual-use* i *military mobility*, do których również należy zaliczyć inwestycje realizowane w ramach programu inwestycyjnego Port Polska – oraz osłabianiu możliwych negatywnych konsekwencji zmian.

Delimitacja

Obszar funkcjonalny inwestycji lotniskowej Port Polska tworzą 54 gminy w województwach mazowieckim i łódzkim, w tym:

- 18 gmin stanowiących obszar otoczenia CPK w rozumieniu art. 120zf ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1747, z późn. zm.) wyznaczone Rozporządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie obszaru otoczenia Centralnego Portu Komunikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 992). Gminy te są objęte regulacjami, w tym z zakresu planowania przestrzennego określonymi w ww. ustawie o Centralnym Porcie Komunikacyjnym;
- 36 gmin, które łącznie z ww. obszarem otoczenia tworzą obszar funkcjonalny i będą adresatami wsparcia rozwojowego.

Wprowadzenie powyższej delimitacji powinno skutkować m.in. zmianami legislacyjnymi w art. 120zf ustawy o Centralnym Porcie Komunikacyjnym.

Mapa 3. Obszar funkcjonalny inwestycji lotniskowej Port Polska

Uwaga: lista jednostek samorządu terytorialnego została wskazana w załączniku do Rekomendacji. Biorąc pod uwagę dynamicznie zmieniające się środowisko, zmiany granic obszaru otoczenia CPK w rozumieniu art. 120zf ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1747, z późn. zm.) będą poprzedzone działaniami analitycznymi wynikającymi z procedury ewaluacji Strategii rozwoju obszaru otoczenia CPK do roku 2044 (SR CPK), jak również uzgodnieniami z partnerami samorządowymi, którzy są współautorami SR CPK. Analizą objęte zostaną co najmniej gmina Mszczonów, powiat skierniewicki i miasto na prawach powiatu Skierniewice, powiat łowicki, powiat brzeziński, powiat rawski oraz kolejne w przyszłości.

Źródło: opracowanie MFiPR.

Zarządzanie interwencją i jej zakres

Zarządzanie obszarem funkcjonalnym inwestycji lotniskowej Port Polska będzie się odbywało we współpracy samorządów województw łódzkiego i mazowieckiego, jednostek samorządu terytorialnego oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Infrastruktury i Pełnomocnika Rządu ds. Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Obszary włączone do obszaru funkcjonalnego inwestycji lotniskowej Port Polska będą objęte interwencją przede wszystkim w zakresie:

- tworzenia rozwiązań infrastrukturalnych wspierających rozwój przedsiębiorstw związanych z funkcjami programu inwestycyjnego Port Polska;
- wsparcia dla podmiotów publicznych i komercyjnych rozwijających aktywność związaną z budową i funkcjonowaniem programu inwestycyjnego Port Polska;
- kształcenia zawodowego w obszarach istotnych dla funkcjonowania inwestycji Port Polska, w tym w szczególności związanych z transportem i logistyką oraz obsługą lotniska i ruchu lotniczego, a także budownictwem, elektryką, mechaniką i energetyką;
- tworzenia warunków zamieszkania na stałe osobom zaangażowanym przy budowie, a potem przy eksploatacji lotniska;
- działań mających na celu tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych oraz wsparcia mieszkalnictwa;
- działań z zakresu ochrony środowiska i krajobrazu, dostosowujących obszar szerokiego otoczenia lotniska do funkcji związanych z jego obsługą oraz amortyzujących ewentualne niekorzystne oddziaływanie inwestycji Port Polska;
- modernizacji systemu komunikacyjnego – drogowego i kolejowego – poprawiającej dostępność do inwestycji Port Polska ze wskazanego obszaru interwencji.

Obszar otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej

Cel interwencji

Istotą interwencji jest wsparcie rozwoju obszarów położonych w otoczeniu strategicznych inwestycji energetycznych w północnej części Polski. Inwestycje te obejmują elektrownię jądrową Lubiatowo-Kopalino w gminie Choczewo oraz obszar przyłączenia morskich elektrowni wiatrowych do Krajowej Sieci Energetycznej. W związku z docelowym zwiększeniem wytwarzania energii na północy kraju do rangi istotnego wyzwania urasta potrzeba stworzenia optymalnych warunków dla przyciągania do regionu inwestycji w obszarze nowoczesnych przemysłów energochłonnych – a w szczególności w zakresie branż, które już dziś wykazują zainteresowanie inwestowaniem na Pomorzu – a także funkcjonowania sektorów gospodarki potencjalnie zaangażowanych w obsługę produkcji energii. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że liczba zakładów przemysłowych lokowanych w tym rejonie powinna być racjonalnie ustalona ze względu na koszty wytwarzania energii. Rozwój przemysłu na większą skalę na północy kraju wymaga, aby korzystał on z energii

produkowanej ze wszystkich dostępnych źródeł, takich jak morska i lądowa energetyka wiatrowa, energetyka jądrowa oraz farmy fotowoltaiczne. Szczegółowe plany w lokowaniu przemysłu powinny brać pod uwagę najtańsze źródła energii w danych lokalnych uwarunkowaniach. Niezbędne są również inwestycje w infrastrukturę przesyłową oraz magazyny energii w całym kraju, w celu pełnego wykorzystania wyprodukowanej energii.

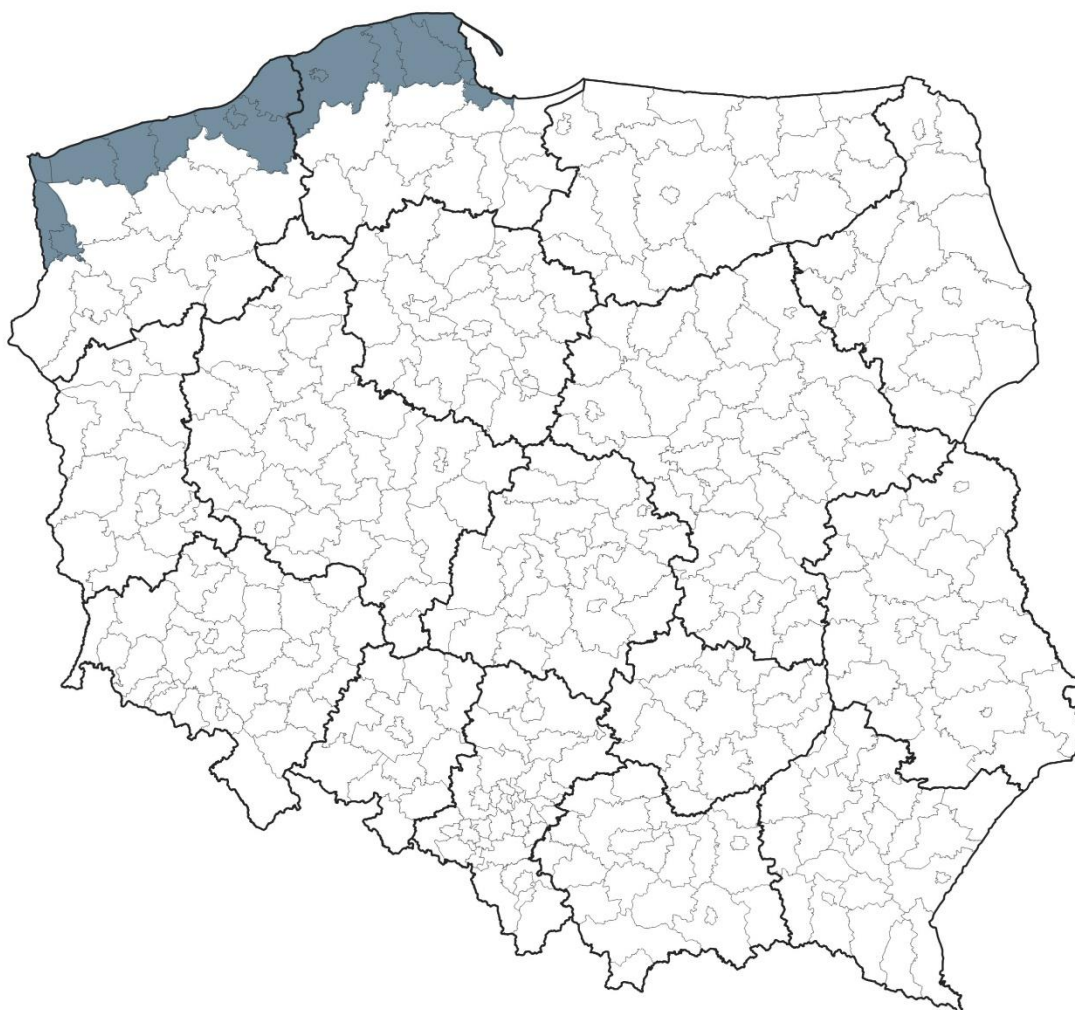
Ponadto potencjalne skutki realizacji inwestycji obejmą w szczególności:

- przestrzeń i środowisko w wyniku m.in. wyłączenia terenów (w tym cennych przyrodniczo terenów leśnych i nadmorskich) na rzecz infrastruktury energetycznej i transportowej, ingerencji w ekosystemy oraz eksploatacji zasobów naturalnych (w tym piaski i żwiry, woda) na potrzeby budowy i funkcjonowania elektrowni oraz inwestycji towarzyszących;
- sieć dróg lokalnych i regionalnych, która już na etapie przygotowawczym (przygotowanie placu budowy, wybudowanie infrastruktury towarzyszącej) będzie intensywnie wykorzystywana i eksploatowana, co wymaga przystosowania w zakresie parametrów technicznych i nośności do obciążeń i ruchu wynikającego ze skali zamierzenia inwestycyjnego;
- zasoby i walory krajobrazowe (obiekt jądrowy oraz nowe liczne elementy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego) jako czynnik dysharmonijny, obniżający walory krajobrazowe i turystyczne;
- edukację, która zostanie sprofilowana na kształcenie kadr odpowiadające na potrzeby gospodarki, w szczególności energetyki – w tym zielonej energii i technologii *offshore*;
- funkcjonującą bazę ekonomiczną gmin nadmorskich, która będzie ewoluowała od modelu opartego głównie o usługi turystyczne i rolnictwo w kierunku wieloaspektowej obsługi inwestycji energetycznych oraz wykorzystania wynikających z nich szans rozwojowych.

Delimitacja

Zasięg terytorialny obszaru obejmuje gminy położone w województwach pomorskim i zachodniopomorskim. W części ze wskazanych gmin zlokalizowane są inwestycje bezpośrednio związane z energetyką jądrową i morską energetyką wiatrową: elektrownia jądrowa, porty do obsługi budowy i eksploatacji morskich farm wiatrowych czy punkty odbioru mocy z tych inwestycji. Obszar obejmuje także gminy położone stosunkowo blisko, na które wskazane inwestycje mogą znacząco oddziaływać oraz w których znajdują się tereny inwestycyjne mogące potencjalnie zostać wykorzystane na lokowanie dużych inwestycji energochłonnych.

Mapa 4. Obszar otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej

Uwaga: lista jednostek samorządu terytorialnego została wskazana w załączniku do Rekomendacji.
Źródło: opracowanie MFiPR.

Zarządzanie interwencją i jej zakres

Interwencja polityki regionalnej będzie miała dwojaki charakter:

- (I) wykorzystanie impulsów gospodarczych wynikających z dużych nadwyżek mocy energetycznych w regionie;
- (II) dostosowanie regionu do realizacji inwestycji w elektrownię jądrową i morskie farmy wiatrowe.

Zarządzanie interwencją oparte będzie o współdziałanie ministrów właściwych do spraw energii, rozwoju regionalnego i gospodarki działających w ścisłej współpracy z samorządami województw odpowiedzialnymi za politykę rozwoju regionu oraz z samorządami lokalnymi.

Kluczowe znaczenie dla pierwszego typu interwencji ma wykorzystanie wskazanych inwestycji dla przyciągnięcia do regionu przedsiębiorstw energochłonnych.

Zjawisko nadwyżek mocy energetycznych powinno być skorelowane z rozwijaniem nowoczesnego przemysłu energochłonnego zdolnego konsumować te nadwyżki (m.in.: centra danych, produkcja półprzewodników, sektor *automotive*, systemy bateryjne, biochemia i przemysł farmaceutyczny). Ponadto działania ukierunkowane zostaną na przyciąganie inwestorów z branż bezpośrednio powiązanych z obszarem rozwoju energetyki i sektorów komplementarnych (w tym obsługa *offshore*, LNG). Interwencja państwa wobec tego obszaru, w porozumieniu z działaniami na poziomie regionalnym i międzyregionalnym, będzie zatem koncentrować się na:

- zagwarantowaniu podaży terenów inwestycyjnych (np. w oparciu o zasoby Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa) w celu wypracowania specjalnych stref inwestycyjno-energetycznych, w których nastąpi koncentracja inwestycji i parków przemysłowych. Zapewnienie powiązania tych terenów z potencjałem regionalnych portów morskich, systemem transportowym drogowym i kolejowym oraz systemem przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej;
- inwestycjach w parki przemysłowe, w tym wykup gruntów, rozbudowę układów komunikacyjnych, uzbrojenie terenu (z uwzględnieniem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej), makroniwelację itp.;
- wsparciu dla rozwoju infrastruktury portowej oraz infrastruktury dostępu do portów od strony lądu i morza;
- inwestycjach w szkolnictwo wyższe i ponadpodstawowe szkolnictwo zawodowe celem zapewnienia dostępu kadr o różnym poziomie specjalizacji w odpowiedzi na przemiany rynku pracy związane ze zmianą profilu gospodarczego regionu;
- świadomej polityce migracyjnej w oparciu m.in. o aktywną integrację i politykę mieszkaniową;
- wsparciu rynku pracy zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami gospodarki, w tym w zakresie przekwalifikowania i budowy kompetencji lokalnych rynków pracy;
- dostosowaniu infrastruktury komunalnej i społecznej do wzrostu liczby pracowników realizujących inwestycje energetyczne;
- aktywnym promowaniu regionu jako miejsca do lokowania określonych inwestycji przez podmioty takie jak Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

W ramach drugiego typu interwencji kluczowe jest wzmacnianie odporności otoczenia inwestycji w elektrownię jądrową i morskich farm wiatrowych.

Interwencja ta będzie koncentrować się na szeregu wyzwań, które będą generowane przez inwestycje podstawowe oraz inwestycje towarzyszące, w szczególności na:

- dostosowaniu sieci dróg publicznych do potrzeb transportowych związanych z budową elektrowni jądrowej, morskich farm wiatrowych, magazynów energii oraz inwestycji towarzyszących;
- budowie i modernizacji infrastruktury kolejowej oraz stworzeniu warunków dla organizacji przewozów pasażerskich i towarowych w związku z inwestycją w elektrownię jądrową, morskie farmy wiatrowe i magazyny energii;
- promowaniu badań naukowych (w tym infrastruktury badawczej) dotyczących nowych rozwiązań w zakresie energetyki jądrowej, poprawy efektywności wytwarzania energii, jej przesyłu i magazynowania oraz obniżania kosztów jej produkcji, jak również rozwoju produkcji środków i preparatów radioaktywnych używanych w medycynie nuklearnej;
- podejmowaniu działań informacyjnych i szkoleniowych dla firm – w szczególności w zakresie wymagań i certyfikacji oraz inwestycyjnych zwiększających kompetencje i potencjał przedsiębiorstw, które będą miały zastosowanie przy realizacji planowanych zamówień – w celu ich włączenia w krajowe oraz międzynarodowe łańcuchy dostaw związane z realizowaną elektrownią jądrową, morskimi farmami wiatrowymi i magazynami energii;
- prowadzeniu konsultacji oraz kampanii informacyjnych w celu uświadomienia społeczeństwu ważnej roli elektroenergetycznych linii przesyłowych dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a także przyłączenia do sieci elektrowni jądrowej, morskich farm wiatrowych i magazynów energii;
- stworzeniu specjalnego funduszu kompensacyjno-odtworzeniowego dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zmuszonych, w związku z realizacją elektrowni jądrowej i morskich farm wiatrowych, do zmiany profilu lub lokalizacji prowadzonej działalności gospodarczej;
- wdrożeniu programu edukacji i szkoleń dla dzieci oraz młodzieży w zakresie energetyki jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej;
- rozwoju szkolnictwa branżowego, w tym programów nauczania ukierunkowanych na przygotowanie do pracy przy budowie i eksploatacji elektrowni jądrowej, morskich farm wiatrowych i magazynów energii oraz w ich otoczeniu gospodarczym;
- przygotowaniu kadr niezbędnych do budowy oraz eksploatacji elektrowni jądrowej i morskich farm wiatrowych (system szkoleń dotyczących specjalistycznych kompetencji z zakresu energetyki jądrowej, morskiej energetyki wiatrowej i magazynowania energii oraz współpraca środowisk gospodarczych, w tym przedsiębiorstw energetycznych, ze szkołami wyższymi oraz organami prowadzącymi szkoły branżowe I i II stopnia);
- rozwoju lokalnej infrastruktury społecznej, w tym zdrowotnej, edukacyjnej, opiekuńczej, sportowo-rekreacyjnej i oferty czasu wolnego oraz programów

integracyjnych w związku ze zwiększonym napływem nowych mieszkańców i długotrwałym wzrostem liczby ludności – pracowników budowy i ich rodzin;

- wsparciu specjalistycznej ochrony zdrowia, w tym w zakresie szpitalnictwa i specjalistycznych usług ochrony zdrowia;
- wsparciu działań z zakresu ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu i gospodarki o obiegu zamkniętym w związku z inwestycjami w elektrownię jądrową, morskie farmy wiatrowe i magazyny energii;
- działaniach z zakresu bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej oraz cywilnego w związku z realizowanymi inwestycjami;
- wypracowaniu mechanizmów koordynacji planów inwestycyjnych spółek energetycznych w infrastrukturę energetyczną.

Interwencja w ramach obszaru otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej będzie spójna z interwencją w ramach Zielonego Okręgu Przemysłowego Kaszubia².

Obszary transformacji energetycznej

Cel interwencji

Celem interwencji na obszarach transformacji energetycznej jest łagodzenie jej skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Sam proces transformacji – rozumianej jako zmniejszanie zależności gospodarki od paliw kopalnych oraz zwiększanie efektywności energetycznej prowadzące do ograniczenia negatywnego wpływu procesów wytwarzania energii na zmiany klimatu, stan zdrowia ludności oraz środowiska naturalnego – powinien być prowadzony w sposób zaplanowany i kontrolowany. Oznacza to przede wszystkim rozwiązywanie problemów będących efektem wieloletniej i intensywnej eksploatacji zasobów naturalnych na potrzeby gospodarki, a zarazem podtrzymanie jej konkurencyjności, ciągłości pracy przedsiębiorstw, ochrony gospodarstw domowych, dbałości o środowisko naturalne i ład przestrzenny oraz wsparcie lokalnych samorządów. Proces sprawiedliwej transformacji powinien uwzględniać potrzeby rynku pracy, w tym pracowników tracących miejsca pracy. Jednym z jego elementów powinny być programy przekwalifikowania pracowników oraz wsparcia dla przedsiębiorczości, które umożliwią zdobycie kompetencji m.in. w branżach rozwijających się, takich jak energetyka odnawialna, elektromobilność lub gospodarka wodorowa, a także w bardziej tradycyjnych sektorach jak przemysł czy budownictwo, z uwagi na podobny profil wymaganych kwalifikacji oraz strukturalne wyzwania związane z niedoborem

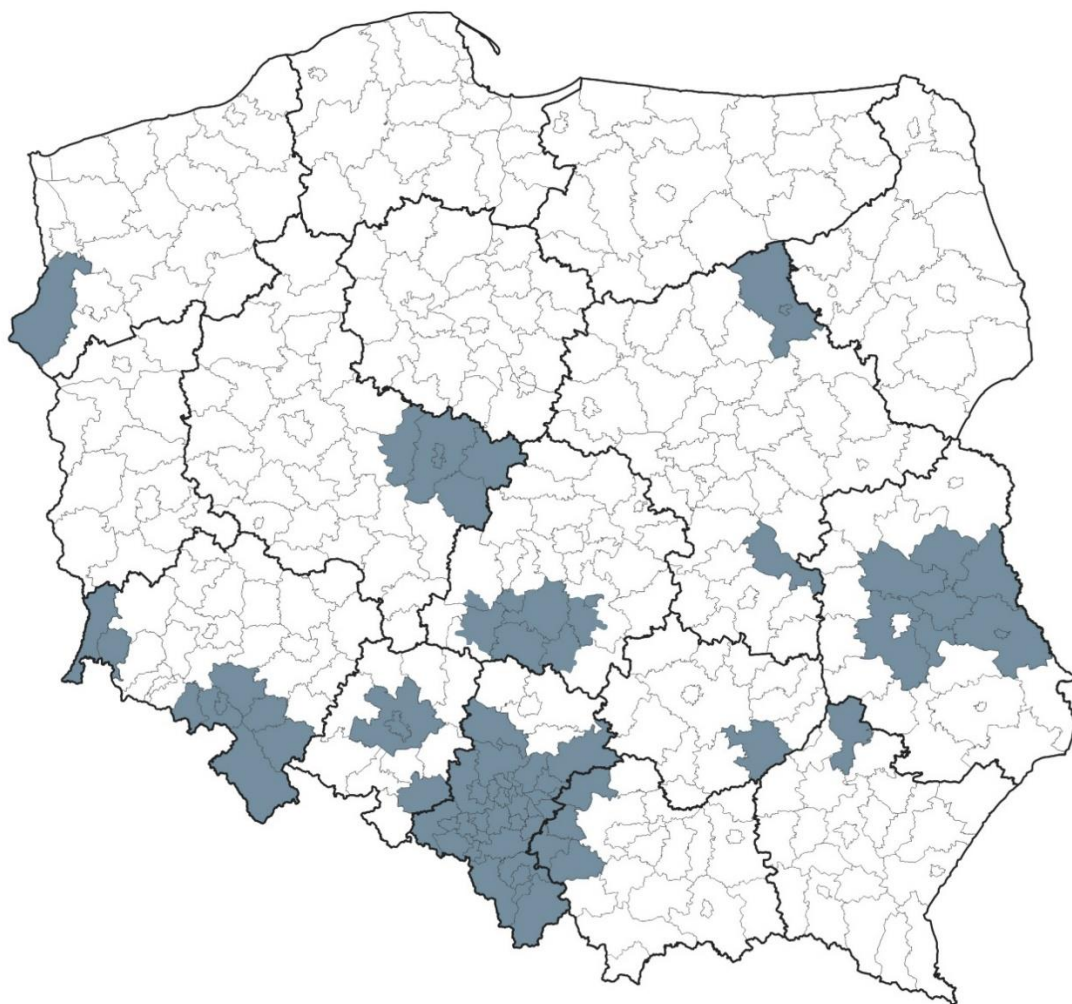
² <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/projekt-kaszubia-wzmacnia-bezpieczenstwo-i-rozwoj-regionu> [dostęp: czerwiec 2026]

pracowników. Ponadto ważne jest wsparcie finansowe w okresie przejściowym oraz rozwój lokalnych rynków pracy, aby tworzyć nowe i stabilne miejsca zatrudnienia w regionach objętych transformacją.

Delimitacja

Podstawą wskazania obszarów objętych tą interwencją były przygotowane przez regiony Plany Sprawiedliwej Transformacji (w tym przez województwo lubelskie, które przygotowało projekt Planu Sprawiedliwej Transformacji, ale ostatecznie nie jest wspierane środkami z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji). Obejmują one gminy położone w województwach dolnośląskim, lubelskim, łódzkim, małopolskim, śląskim i wielkopolskim. Zasięg terytorialny interwencji obejmie także obszary szczególnie zależne gospodarczo od funkcjonujących na ich terenie zawodowych elektrowni węglowych, na których realizowane będą przedsięwzięcia związane z transformacją energetyczną. Wygaszanie elektrowni węglowych będzie miało wpływ na lokalne społeczności, zatrudnienie i strukturę gospodarczą.

Mapa 5. Obszary transformacji energetycznej

Uwaga: lista jednostek samorządu terytorialnego została wskazana w załączniku do Rekomendacji.
Źródło: opracowanie MFIPR.

Zarządzanie interwencją i jej zakres

Istotą interwencji będzie koordynacja kluczowych aspektów terytorialnych procesu transformacji energetycznej. Dotyczy to w szczególności dbałości o utrzymanie konkurencyjności gospodarczej terenów w transformacji, a także o zastępowalności źródeł energii i jej dostępności. W ramach tej interwencji nastąpi:

- wsparcie dla wykorzystania potencjału istniejących przedsiębiorstw wytwarzających energię oraz istniejącej infrastruktury energetycznej w dostosowaniu do nowych warunków funkcjonowania systemu energetycznego;
- odpowiednie zaplanowanie możliwości samobilansowania energetycznego obszaru wraz z zapewnieniem narzędzi do monitorowania procesu transformacji;
- włączenie lokalnych społeczności energetycznych do procesu transformacji energetycznej i wspierania lokalnego rozwoju;
- tworzenie nowych podmiotów wytwarzających energię oraz budowanie potrzebnej do ich funkcjonowania infrastruktury drogowej i kolejowej oraz energetycznej (umożliwiającej przyłączenie do sieci nowych źródeł wytwarzania energii);
- tworzenie nowych miejsc pracy, w tym przez stymulowanie inwestycji wielkoskalowych w powstających gałęziach przemysłu, które mogą wytworzyć nowe łańcuchy wartości;
- aktywne promowanie obszaru jako miejsca lokowania inwestycji, w tym wsparcie inwestycji w parkach przemysłowych;
- wsparcie programów przekwalifikowania pracowników sektora energetyki konwencjonalnej i sektora wydobywczego, aktywizacja kobiet i osób młodych oraz inwestycje w szkolnictwo wyższe adekwatne do kształtowania się nowych gałęzi przemysłu i usług;
- wsparcie transformacji gospodarczej przedsiębiorstw – w tym także prowadzenie nowych inwestycji strategicznych związanych z przemysłem obronnym i wsparciem bezpieczeństwa gospodarczego i energetycznego państwa.

Kluczowym obszarem wsparcia będzie budowa nowej bazy ekonomicznej w „starych regionach przemysłowych”. Istotna będzie koordynacja działań

wspierających dywersyfikację regionalnych gospodarek oraz dekarbonizację przemysłu, jak również wsparcie łagodzenia skutków społecznych i środowiskowych m.in. w zakresie działalności wydobywczej na terenach będących w kompetencji władz krajowych. Wsparcie powinno obejmować nie tylko działania rozwojowe dla regionów, ale także bezpośrednie mechanizmy wspierające same przedsiębiorstwa, takie jak środki na transformację organizacyjną, programy osłonowe dla pracowników, narzędzia łagodzące skutki redukcji zatrudnienia oraz inwestycje w nowe obszary działalności. Interwencja uwzględni również szczególne uwarunkowania wynikające z wieloletniej eksploatacji surowców i jej wpływu na stan środowiska naturalnego oraz zasoby wodne. Kluczowe

działania obejmą wsparcie dla ponownego wykorzystania terenów pokopalnianych i przemysłowych na cele gospodarcze, mieszkaniowe i prorozwojowe, rekultywację terenów zdegradowanych przez górnictwo, odbudowę bilansu wodnego przez renaturyzację cieków wodnych i zbiorników, zarządzanie wodami kopalnianymi oraz wdrażanie technologii zwiększających retencję wód powierzchniowych i podziemnych.

Interwencja będzie komplementarna z działaniami podejmowanymi w ramach Planów Sprawiedliwej Transformacji. Zadaniem podmiotów zarządzających interwencją będzie dostarczanie samorządowi województwa informacji niezbędnej do podejmowania działań osłonowych i rozliczania środków wsparcia zewnętrznego. Zarządzanie obszarami transformacji energetycznej będzie prowadzone w ramach koordynacji międzyresortowej i współdziałania z realizującymi Plan Sprawiedliwej Transformacji samorządami województw przy współudziale i zaangażowaniu lokalnych liderów, w tym samorządów lokalnych. W ramach tych procedur rozszerzane będzie zastosowanie narzędzi interwencji o te, które pozostają w gestii instytucji rządowych, spółek skarbu państwa, podmiotów prowadzących inwestycje infrastrukturalne, instytucji ochrony środowiska itp. Podmiotami uczestniczącymi w procesie transformacji będą też instytucje badawcze i naukowe związane z górnictwem, posiadające wiedzę z zakresu eksploatacji złóż i ich zabezpieczenia po zakończeniu wydobywania oraz inni kluczowi interesariusze, w tym organizacje społeczne i pozarządowe, znające lokalne potrzeby i reprezentujące interesy mieszkańców, mające potencjał do wdrażania części projektów na obszarach objętych transformacją.

Obszar przy zewnętrznej granicy UE

Cel interwencji

Interwencja polityki regionalnej będzie ukierunkowana na budowanie odporności obszarów położonych wzdłuż zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. W tym kontekście odporność rozumiana jest jako zdolność do przewidywania zagrożeń o charakterze społecznym, gospodarczym i środowiskowym, przygotowania się do nich, reagowania na nie oraz ich niwelowania. W ramach interwencji polityki regionalnej nie będą podejmowane działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa zewnętrznego. Niemniej zachowana będzie komplementarność realizowanych działań z działaniami prowadzonymi przez resort obrony narodowej.

Delimitacja

Obszar obejmuje powiaty położone przy północnej i wschodniej granicy Polski, które w największym stopniu doświadczają negatywnych konsekwencji wojny w Ukrainie i wrogich działań ze strony Rosji oraz Białorusi. W delimitacji za punkt wyjścia przyjmuje się zakres obszaru objętego rządowym „Programem Rozwoju

Północno-Wschodnich Obszarów Przygranicznych”. Rozszerzenie tej delimitacji czyni zadość wymogom wynikającym z zasady koncentracji geograficznej i umożliwia zaprojektowanie interwencji publicznej odpowiadającej na specyficzne wyzwania występujące na różnych odcinkach granicy.

Mapa 6. Obszar przy zewnętrznej granicy UE

Uwaga: lista jednostek samorządu terytorialnego została wskazana w załączniku do Rekomendacji.

Źródło: opracowanie MFIPR.

Zarządzanie interwencją i jej zakres

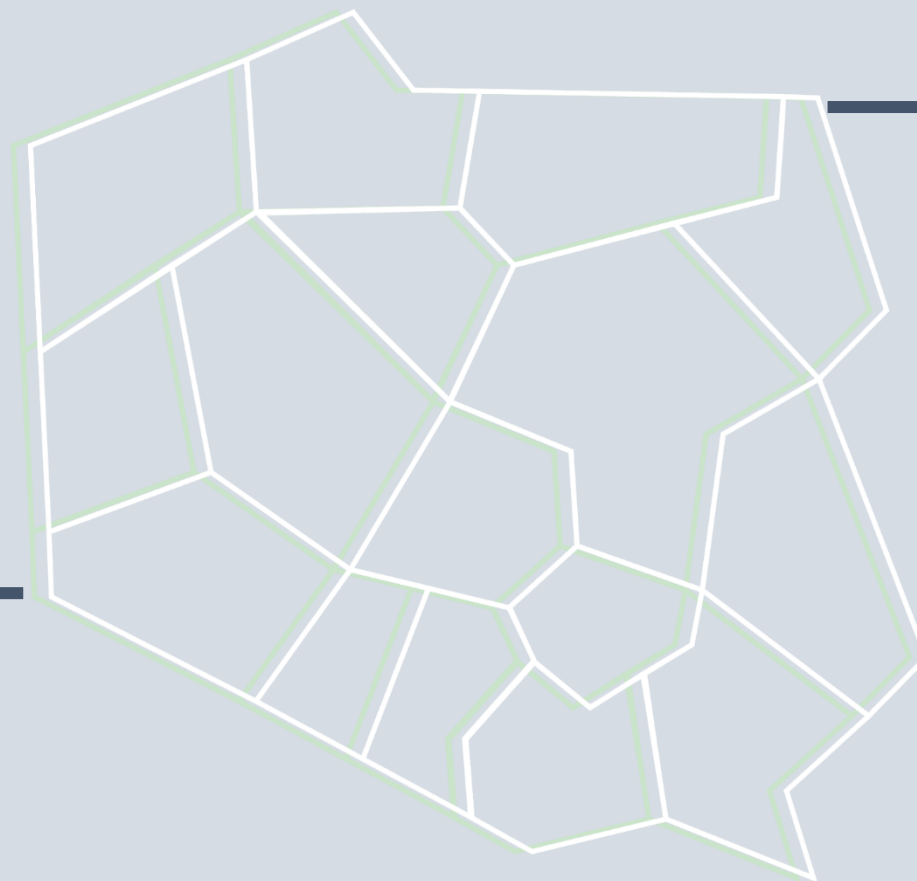
Głównym przedmiotem interwencji będzie wsparcie dla podmiotów gospodarczych tworzących lokalnie miejsca pracy oraz dla jednostek samorządu terytorialnego i instytucji lokalnych mających istotny wpływ na jakość życia mieszkańców. Wsparcie obejmie przedsiębiorstwa, które ucierpiały wskutek zablokowania transportu międzynarodowego, m.in. wskutek zamknięcia przejść granicznych i utraciły rynki zbytu lub dostęp do źródeł zaopatrzenia w komponenty do prowadzonej działalności. Dodatkowym obszarem wsparcia będą podmioty usługowe (w tym turystyczne), które dotknęło obniżenie popytu w związku z opisanymi wyżej

procesami i które mają plan rozszerzenia działalności, jej dywersyfikacji lub przeprofilowania. W ramach interwencji będzie brane pod uwagę także wsparcie dla przedsiębiorstw spoza obszaru interwencji, które prowadzą inwestycje we wskazanych powiatach lub których działalność jest ściśle powiązana z danym obszarem.

Interwencja będzie obejmować m.in. następujące kierunki działania:

- przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu, w tym budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury transportowej;
- wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego;
- utrzymanie zatrudnienia i konkurencyjności odporności przedsiębiorstw (w tym tworzenie miejsc pracy w obszarach związanych z obronnością);
- wsparcie służb ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego i służb ratowniczych oraz służb obsługi granicy;
- wsparcie infrastruktury społecznej, z uwzględnieniem funkcji zbiorowej ochrony ludności;
- zapewnienie bezpieczeństwa telekomunikacyjnego i cyberbezpieczeństwa;
- ochronę granicy z wykorzystaniem walorów naturalnych, w tym w ramach przybrzeżnych wód terytorialnych;
- wsparcie działań w zakresie turystyki.

Wsparcie będzie dotyczyć infrastruktury lokalnej, w tym takiej, która podlega podwójnemu wykorzystaniu – na cele cywilne i wojskowe, oraz takiej, która ma istotny wpływ na poziom życia mieszkańców. Interwencja będzie dotyczyć infrastruktury drogowej (poprawy bezpieczeństwa drogowego), środowiskowej (instalacje wodno-kanalizacyjne, ochrona walorów środowiskowych i krajobrazowych), a także działań na rzecz kompleksowego podejścia do kwestii bezpieczeństwa mieszkańców (np. uwzględniającego obronę cywilną, zarządzanie kryzysowe, planowanie działań zapobiegających innym zagrożeniom związanym z sąsiedztwem zewnętrznej granicy UE) oraz oferty turystycznej (np. działania na rzecz wzrostu aktywności i współpracy lokalnych przedsiębiorców i sektora publicznego w zakresie rozwoju usług oraz produktów turystycznych i rekreacyjnych). Wsparcie może obejmować również działania w zakresie remontów i modernizacji szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia, domów pomocy społecznej itp. oraz przedsięwzięcia umożliwiające korzystanie z transportu zbiorowego (przystanki, dworce autobusowe i kolejowe).

ZAŁĄCZNIK DO REKOMENDACJI DLA PLANOWANIA INTERWENCJI Z ZAKRESU POLITYKI REGIONALNEJ W STRATEGIACH ROZWOJU

Załącznik do Rekomendacji dla planowania interwencji z zakresu polityki regionalnej w strategiach rozwoju

Delimitacja policentrycznej sieci miast wraz z obszarami funkcjonalnymi

Określenie zasięgu obszarów funkcjonalnych miast ma charakter wstępny i odwołuje się głównie do dokumentów strategicznych i planistycznych samorządów województw. Poniższa delimitacja jest istotna dla realizacji wsparcia z poziomu krajowego, natomiast nie ogranicza procesu kształtowania polityki rozwoju przez samorząd województwa, przy uwzględnieniu specyfiki regionalnej. Nie wymaga też zmian w delimitacji dotyczącej stosowania istniejących instrumentów terytorialnych, a uczestniczące w nich gminy mogą kontynuować rozpoczęte formy współpracy.

Województwo dolnośląskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Wrocław	Bierutów, Borów, Brzeg Dolny, Cieszków, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Domaniów, Dziadowa Kłoda, Jelcz-Laskowice, Jordanów Śląski, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Kondratowice, Kostomłoty, Krośnice, Malczyce, Mietków, Miękinia, Milicz, Międzybórz, Oborniki Śląskie, Oleśnica (gm. m. i w.), Oława (gm. m. i w.), Prusice, Przeworno, Siechnice, Sobótka, Strzelin, Syców, Środa Śląska, Trzebnica, Twardogóra, Udanin, Wiązów, Wińsko, Wisznia Mała, Wołów, Zawonia, Żmigród, Żórawina
Wałbrzych	Boguszów-Gorce, Czarny Bór, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Kamienna Góra (gm. m. i w.), Lubawka, Mieroszów, Nowa Ruda (gm. m. i w.), Radków, Stare Bogaczowice, Szczawno-Zdrój, Walim
Legnica	Chojnów (gm. m. i w.), Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Miłkowice, Prochowice, Ruja
Jelenia Góra	Bolków, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Karpacz, Kowary, Leśna, Lubomierz, Lwówek Śląski, Marciszów, Mirsk, Mysłakowice, Olszyna, Piechowice, Pielgrzymka, Podgórzyn, Stara Kamienica, Szklarska Poręba, Świeradów-Zdrój, Świerzawa, Wleń, Wojcieszków, Zagrodno, Złotoryja (gm. m. i w.)
Lubin	Chocianów, Gaworzyce, Grębocice, Lubin (gm. w.), Polkowice, Przemków, Radwanice, Rudna, Ścinawa
Głogów	Głogów (gm. w.), Jerzmanowa, Kotla, Pęcław, Żukowice
Świdnica	Dobromierz, Jaworzyna Śląska, Marcinowice, Strzegom, Świdnica (gm. w.), Świebodzice, Żarów
Bolesławiec	Bolesławiec (gm. w.), Osiecznica, Warta Bolesławiecka

Województwo kujawsko-pomorskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Bydgoszcz	Barcin, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Kcynia, Koronowo, Łabiszyn, Mrocza, Nakło nad Notecią, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Pruszcz, Rojewo, Sicienko, Solec Kujawski, Szubin, Żnin
Toruń	Aleksandrów Kujawski (gm. m. i w.), Bądkowo, Chełmno (gm. m. i w.), Chełmża (gm. m. i w.), Ciechocin, Ciechocinek, Czernikowo, Golub-Dobrzyń (gm. m. i w.), Kijewo Królewskie, Koneck, Kowalewo Pomorskie, Lisewo, Lubicz, Łubianka, Łysomice, Nieszawa, Obrowo, Papowo Biskupie, Raciążek, Radomin, Stolno, Unisław, Waganiec, Wielka Nieszawka, Zakrzewo, Zbójno, Zławieś Wielka
Włocławek	Baruchowo, Boniewo, Brześć Kujawski, Chocień, Chodecz, Fabianki, Izbica Kujawska, Kowal (gm. m. i w.), Lubanie, Lubień Kujawski, Lubraniec, Włocławek (gm. w.)
Grudziądz	Grudziądz (gm. w.), Gruta, Łasin, Radzyń Chełmiński, Rogóźno, Świecie nad Osą
Inowrocław	Dąbrowa Biskupia, Gniewkowo, Inowrocław (gm. w.), Janikowo, Kruszwica, Pakość, Złotniki Kujawskie

Województwo lubelskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Lublin	Bełżyce, Bychawa, Garbów, Głusk, Jabłonna, Jastków, Kamionka, Konopnica, Lubartów (gm. m. i w.), Łęczna, Mełgiew, Nałęczów, Niedzwica Duża, Niemce, Piaski, Spiczyn, Strzyżewice, Świdnik, Wojciechów, Wólka
Biała Podlaska	Biała Podlaska (gm. w.)
Chełm	Chełm (gm. w.), Kamień
Zamość	Zamość (gm. w.)
Puławy	Janowiec, Kazimierz Dolny, Końskowola, Puławy (gm. w.), Żyrzyn

Województwo lubuskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Gorzów Wielkopolski	Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Lubiszyn, Santok, Skwierzyna, Strzelce Krajeńskie, Witnica
Zielona Góra	Czerwieńsk, Nowa Sól (gm. m.), Nowogród Bobrzański, Otyń, Sulechów, Świdnica, Zabór

Województwo łódzkie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Łódź	Aleksandrów Łódzki, Głowno (gm. m. i w.), Andrespol, Brójce, Brzeziny (gm. m. i w.), Dłutów, Dmosin, Dobroń, Jeżów, Koluszki, Konstantynów Łódzki, Ksawerów, Lutomiersk, Nowosolna, Ozorków (gm. m. i w.), Pabianice (gm. m. i w.), Parzęczew, Rogów, Rzgów, Stryków, Tuszyn, Zgierz (gm. m. i w.)
Piotrków Trybunalski	Grabica, Moszczenica, Rozprza, Sulejów, Wola Krzysztoporska, Wolbórz
Bełchatów	Bełchatów (gm. w.), Kleszczów, Kluki, Drużbice, Szczerców, Żelów
Radomsko	Dobryczyce, Gidle, Gomunice, Kobbie Wielkie, Lgota Wielka, Ładzice, Kamieńsk, Kodrąb, Radomsko (gm. w.)
Skierniewice	Bolimów, Godzianów, Maków, Nowy Kawęczyn, Skierniewice (gm. w.)
Sieradz	Brzeźnio, Sieradz (gm. w.), Wróblew
Tomaszów Mazowiecki	Inowódz, Lubochnia, Tomaszów Mazowiecki (gm. w.), Ujazd
Kutno	Kutno (gm. w.), Oporów, Strzelce, Krzyżanów

Województwo małopolskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Kraków	Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Iwanowice, Jerzmanowice-Przeginia, Kłaj, Kocmyrzów-Luborzyca, Koniusza, Krzeszowice, Liszki, Michałowice, Mogilany, Myślenice, Niepołomice, Nowe Brzesko, Siepraw, Skąta, Skawina, Słomniki, Sułoszowa, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki
Tarnów	Ciężkowice, Dąbrowa Tarnowska, Gromnik, Lisia Góra, Pleśna, Radłów, Ryglice, Rzepiennik Strzyżewski, Skrzyszów, Szerzyny, Tarnów (gm. w.), Tuchów, Wierchosławice, Wietrzychowice, Wojnicz, Zakliczyn, Żabno
Nowy Sącz	Chełmiec, Gródek nad Dunajcem, Grybów (gm. m. i w.), Kamionka Wielka, Korzenna, Krynica-Zdrój, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Muszyna, Nawojowa, Piwniczna-Zdrój, Podegrodzie, Rytro, Stary Sącz
Oświęcim	Brzeszcze, Chełmek, Oświęcim (gm. w.)
Nowy Targ	Czarny Dunajec, Łąpsze Niżne, Nowy Targ (gm. w.), Rabka-Zdrój, Szaflary
Zakopane	Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko, Poronin

Województwo mazowieckie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Warszawa	Baranów, Błonie, Brwinów, Cegłów, Celestynów, Czosnów, Dąbrówka, Dębe Wielkie, Dobrze, Góra Kalwaria, Grodzisk Mazowiecki, Halinów, Izabelin, Jabłonna, Jadów, Jaktorów, Jakubów, Józefów, Kałuszyn, Kampinos, Karczew, Klembów, Kobyłka, Kołbiel, Konstancin-Jeziorna, Latowicz, Legionowo, Leoncin, Leszno, Lesznowola, Łomianki, Marki, Michałowice, Milanówek, Mińsk Mazowiecki (gm. m. i w.), Mrozy, Nadarzyn, Nasielsk, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Osieck, Otwock, Ożarów Mazowiecki, Piaseczno, Piastów, Podkowa Leśna, Pomiechówek, Poświętne, Prażmów, Pruszków, Radzymin, Raszyn, Serock, Siennica, Sobienie-Jeziory, Stanisławów, Stare Babice, Strachówka, Sulejówek, Tarczyn, Tłuszcz, Wiązowna, Wieliszew, Wołomin, Zakroczym, Ząbki, Zielonka, Żabia Wola
Radom	Gózd, Iłża, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia-Letnisko, Kowala, Pionki (gm. m. i w.), Przytyk, Skaryszew, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew
Płock	Bielsk, Gąbin, Łąck, Nowy Duninów, Radzanowo, Słupno, Stara Biała
Siedlce	Kotuń, Mokobody, Mordy, Paprotnia, Przesmyki, Siedlce (gm. w.), Skórzec, Suchożebry, Wiśniew, Zbuczyn

Ostrołęka	Goworowo, Kadzidło, Lelis, Myszyniec, Olszewo-Borki, Rzekuń
Ciechanów	Ciechanów (gm. w.), Opinogóra Górna, Regimin, Sońsk
Żyrardów	Mszczonów, Puszcza Mariańska, Radziejowice, Wiskitki

Województwo opolskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Opole	Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Gogolin, Izbicko, Komprachcice, Krapkowice, Lewin Brzeski, Łubniany, Murów, Niemodlin, Ozimek, Popielów, Prószków, Strzeleczy, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa, Walce, Zdieszowice
Kędzierzyn-Koźle	Bierawa, Cisek, Pawłowiczki, Polska Cerkiew, Reńska Wieś
Nysa	Głuchocin, Kamiennik, Otmuchów, Pakosławice

Województwo podkarpackie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Rzeszów	Błażowa, Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Hyżne, Krasne, Lubenia, Łańcut (gm. m. i w.), Świlcza, Trzebownisko, Tyczyn
Przemyśl	Krasiczyn, Medyka, Orły, Przemyśl (gm. w.), Żurawica
Krosno	Chorkówka, Jedlicze, Korczyna, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe, Wojaszówka
Mielec	Mielec (gm. w.), Przecław, Tuszów Narodowy
Sanok	Lesko, Sanok (gm. m. i w.), Zagórz
Stalowa Wola	Nisko, Pysznica, Zaleszany
Tarnobrzeg	Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów, Nowa Dęba

Województwo podlaskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Białystok	Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Grabówka, Juchnowiec Kościelny, Łapy, Supraśl, Turośl Kościelna, Wasilków, Zabłudów
Łomża	Łomża (gm. w.), Nowogród, Piątnica
Suwałki	Suwałki (gm. w.)

Województwo pomorskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Gdańsk, Gdynia, Sopot	Cedry Wielkie, Hel, Jastarnia, Kartuzy, Kolbudy, Kosakowo, Luzino, Pruszcz Gdański (gm. m. i w.), Przodkowo, Przywidz, Pszczółki, Puck (gm. m. i w.), Reda, Rumia, Somonino, Stegna, Suchy Dąb, Szemud, Tczew (gm. m. i w.), Trąbki Wielkie, Wejherowo (gm. m. i w.), Władysławowo, Żukowo
Słupsk	Damnica, Dębica Kaszubska, Kobylnica, Redzikowo, Ustka (gm. m. i w.)
Chojnice	Chojnice (gm. w.), Człuchów (gm. m. i w.)
Starogard Gdański	Bobowo (gm. w.), Starogard Gdański, Zblewo
Kwidzyn	Gardeja (gm. w.), Kwidzyn, Sadlinki

Województwo śląskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Będzin, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Radzionków, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Zabrze (stanowiące rdzeń GZM) oraz Jaworzno (poza GZM)	Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtów, Imielin, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Ożarów, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Rudziniec, Siewierz, Sławków, Sośnicowice, Świerklaniec, Wojkowice, Wiry, Zbrostawice
Bielsko-Biała	Bestwina, Buczkowice, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Kozy, Łodygowice, Szczyrk, Wilamowice, Wilkowice
Częstochowa	Blachownia, Janów, Kłomnice, Konopiska, Kruszyna, Mstów, Mykanów, Olsztyn, Poczesna, Przyrów, Rędziny
Rybnik, Jastrzębie-Zdrój, Radlin, Rydułtowy, Wodzisław Śląski, Żory	Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Godów, Gorzyce, Jejkowice, Marklowice, Mszana, Pawłowice, Pszów, Suszec, Świerklany
Racibórz	Kornowac, Krzanowice, Krzyżanowice, Nędza, Pietrowice Wielkie, Rudnik
Zawiercie	Kroczyce, Ogrodzieniec, Poręba, Włodowice
Cieszyn	Dębowiec, Goleiszów, Hażlach

Województwo świętokrzyskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Kielce	Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Pierzchnica, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk
Ostrowiec Świętokrzyski	Bałtów, Bodzechów, Ćmielów, Kunów, Waśniów
Skarżysko-Kamienna	Bliżyn, Suchedniów, Skarżysko Kościelne
Starachowice	Brody, Pawłów, Mirzec, Wąchock

Województwo warmińsko-mazurskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Olsztyn	Barczewo, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Purda, Stawiguda
Elbląg	Elbląg (gm. w.), Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo, Młynary, Pasłęk, Tolkmicko
Ełk	Ełk (gm. w.)

Województwo wielkopolskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Poznań	Brodnica, Buk, Czempin, Czerwonak, Dominowo, Dopiewo, Duszniki, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kaźmierz, Kiszkowo, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kościan (gm. m. i w.), Kórnik, Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Nekla, Nowy Tomyśl, Oborniki, Opalenica, Pobiedziska, Puszczykowo, Rogoźno, Rokietnica, Skoki, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamotuły, Śrem, Środa Wielkopolska, Tarnowo Podgórne, Wągrowiec (gm. m. i w.), Września, Zaniemyśl
Kalisz	Blizanów, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Godziesze Wielkie, Koźminek, Lisków, Mycielin, Opatówek, Stawiszyn, Szczytniki, Żelazków
Konin	Golina, Kazimierz Biskupi, Kramsk, Krzymów, Rzgów, Stare Miasto, Ślesin
Leszno	Lipno, Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa
Piła	Kaczory, Krajenka, Szydłowo, Trzcianka, Ujście, Wysoka
Ostrów Wielkopolski	Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Ostrów Wielkopolski (gm. w.), Przygodzice, Raszków, Sieroszewice, Sośnie
Gniezno	Czarniejewo, Gniezno (gm. w.), Kłecko, Łubowo, Niechanowo, Witkowo

Województwo zachodniopomorskie

Ośrodek miejski	Obszar funkcjonalny
Szczecin, Świnoujście, Stargard	Banie, Bielice, Chociwel, Dobra (Szczecińska), Dolice, Dobrzany, Goleniów, Gryfino, Ińsko, Kobylanka, Kołbaskowo, Kozielice, Marianowo, Maszewo, Międzyzdroje, Nowe Warpno, Nowogard, Osina, Police, Przelewice, Przybiernów, Pyrzyce, Recz, Stara Dąbrowa, Stare Czarnowo, Stargard (gm. w.), Stepnica, Suchań, Warnice, Widuchowa, Wolin
Koszalin	Będzino, Biesiekierz, Manowo, Mielno, Sianów, Świeszyno
Kołobrzeg	Dygowo, Gościno, Kołobrzeg (gm. w.), Siemyśl, Ustronie Morskie
Szczecinek	Barwice, Borne Sulinowo, Biały Bór, Grzmiąca, Szczecinek (gm. w.)

Uwaga: metropolie GZM+, trójmiejska i szczecińska oraz aglomeracja rybnicka stanowią policentryczne obszary funkcjonalne. Miasta znajdujące się w ich obrębie nie tworzą własnych, odrębnych obszarów funkcjonalnych. Tym niemniej w określonych przypadkach, np. na potrzeby naboru wniosków w programach wsparcia, może istnieć konieczność ich wyodrębnienia według klasyfikacji miast zawartej w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. W takiej sytuacji należy uznać, że: (i) Katowice, Gdańsk i Szczecin należy traktować jako metropolie krajowe, (ii) Rybnik, Bytom, Chorzów, Dąbrowę Górniczą, Gliwice, Rudę Śląską, Sosnowiec, Tychy, Zabrze, Gdynię – jako krajowe aglomeracje miejskie, (iii) pozostałe miasta w ramach wymienionych policentrycznych obszarów funkcjonalnych jako ośrodki subregionalne.

Delimitacja obszarów wiejskich wymagających większego włączenia w procesy rozwojowe

Województwo	Obszar
Dolnośląskie	powiaty: dzierżoniowski, głogowski, górowski, jaworski, kamiennogórski, kłodzki, lubański, lubiński, lwówecki, strzeliński, świdnicki (dolnośląskie), wałbrzyski, ząbkowicki, zgorzelecki, złotoryjski
Kujawsko-pomorskie	powiaty: chełmiński, golubsko-dobrzyński, inowrocławski, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, tucholski, wąbrzeski, włocławski
Lubelskie	powiaty: bialski, biłgorajski, chełmski, hrubieszowski, janowski, krasnostawski, kraśnicki, lubartowski, łukowski, opolski (lubelskie), parczewski, puławski, radzyński, rycki, tomaszowski (lubelskie), włodawski, zamojski
Lubuskie	powiaty: krośnieński (lubuskie), międzyrzecki, nowosolski, strzelecko-drezdenecki, żagański, żarski, wschowski
Łódzkie	powiaty: bełchatowski, kutnowski, łęczycki, łowicki, opoczyński, pajęczański, poddębicki, radomszczański, rawski, sieradzki, tomaszowski (łódzkie), wieluński, zduńskowolski
Małopolskie	powiaty: chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, miechowski, olkuski, oświęcimski
Mazowieckie	powiaty: ciechanowski, gostyniński, kozienicki, lipski, łosicki, makowski, ostrowski (mazowieckie), przasnyski, przysuski, sierpecki, sokołowski, szydłowiecki, węgrowski, zwoleński, żuromiński
Opolskie	powiaty: brzeski (opolskie), głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, kluczborski, krapkowicki, nyski, oleski, prudnicki, strzelecki
Podkarpackie	powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jarosławski, jasielski, kolbuszowski, krośnieński (podkarpackie), leżajski, lubaczowski, niżański, przemyski, przeworski, sanocki, stalowowolski, strzyżowski, tarnobrzeczki, leski
Podlaskie	powiaty: augustowski, bielski (podlaskie), grajewski, hajnowski, kolneński, moniecki, sejneński, siemiatycki, sokółski, suwalski, wysokomazowiecki, zambrowski
Pomorskie	powiaty: człuchowski, malborski, sztumski
Śląskie	powiaty: będziński, kłobucki, myszkowski, raciborski, wodzisławski, zawierciański
Świętokrzyskie	powiaty: buski, jędrzejowski, kazimierski, konecki, opatowski, ostrowiecki, pińczowski, sandomierski, skarżyski, starachowicki, staszowski, włoszczowski
Warmińsko-mazurskie	powiaty: bartoszycki, braniewski, działdowski, elbląski, giżycki, kętrzyński, lidzbarski, mrągowski, nidzicki, nowomiejski, olecki, ostródzki, piski, szczycieński, gołdapski, węgorzewski
Wielkopolskie	powiaty: chodziecki, czarnkowsko-trzcianecki, kołski, krotoszyński, pilski, słupecki, turecki, złotowski
Zachodniopomorskie	powiaty: białogardzki, choszczeński, drawski, gryficki, gryfiński, kamieński, myśliborski, pyrzycki, sławieński, szczecinecki, świdwiński, wałecki, łobeski

Delimitacja obszaru funkcjonalnego inwestycji lotniskowej Port Polska

Województwo	Obszar	
Łódzkie	powiat brzeziński	gminy: Brzeziny (gm. m. i w.), Dmosin
	powiat łowicki	gminy: Domaniewice, Łowicz (gm. m. i w.), Łyszkowice, Nieborów
	powiat łódzki wschodni	gminy: Koluszki, Nowosolna
	powiat skierniewicki	gminy: Bolimów, Maków, Skierniewice (gm. w.)
	powiat zgierski	gminy: Głowno (gm. m. i w.), Stryków
	miasto na prawach powiatu Łódź	
	miasto na prawach powiatu Skierniewice	
Mazowieckie	powiat grodziski	gminy: Baranów, Grodzisk Mazowiecki, Jaktorów, Milanówek, Podkowa Leśna, Żabia Wola
	powiat grójecki	gminy: Grójec, Pniewy
	powiat piaseczyński	gminy: Lesznowola, Piaseczno, Tarczyn
	powiat pruszkowski	gminy: Brwinów, Michałowice, Nadarzyn, Piastów, Pruszków, Raszyn
	powiat sochaczewski	gminy: Brochów, Iłów, Młodzieszyn, Nowa Sucha, Rybno, Sochaczew (gm. m. i w.), Teresin
	powiat warszawski zachodni	gminy: Błonie, Kampinos, Leszno, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice
	powiat żyrardowski	gminy: Mszczonów, Puszcza Mariańska, Radziejowice, Wiskitki, Żyrardów
	miasto na prawach powiatu Warszawa	

Delimitacja obszaru otoczenia elektrowni jądrowej i morskiej energetyki wiatrowej

Województwo	Obszar
Pomorskie	powiaty: lęborski, pucki, słupski, wejherowski, m. Gdańsk, m. Gdynia, m. Sopot, m. Słupsk
Zachodniopomorskie	powiaty: gryficki, kamieński, kołobrzeski, koszaliński, sławieński, policki, m. Koszalin, m. Świnoujście, m. Szczecin

Delimitacja obszarów transformacji energetycznej

Województwo	Obszar
Dolnośląskie	m. Wałbrzych, powiaty: dzierżoniowski, kamiennogórski, kłodzki, lubański, świdnicki, wałbrzyski, ząbkowicki i zgorzelecki
Lubelskie	m. Chełm, powiaty: chełmski, lubartowski, lubelski, łęczyński, parczewski, świdnicki, włodawski
Łódzkie	m. Piotrków Trybunalski, powiaty: bełchatowski, pajęczański, siedem gmin powiatu radomszczańskiego (Dobryszyce, Gomunice, Kamieńsk, Lgota Wielka, Ładzice, Radomsko m. i gm.), sześć gmin powiatu wieluńskiego (Czarnożyły, Konopnica, Osjaków, Ostrówek, Wieluń, Wierzchlas), trzy gminy powiatu piotrkowskiego (Gorzkowice, Rozprza, Wola Krzysztoporska), po jednej gminie z powiatów łaskiego (Widawa) i sieradzkiego (Złoczew)
Mazowieckie	m. Ostrołęka, powiaty: kozienicki, ostrołęcki
Małopolskie	powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, wadowicki
Opolskie	m. Opole, powiaty: kędzierzyńsko-kozielski, opolski
Podkarpackie	powiat stalowowolski
Śląskie	m. Bielsko-Biała, m. Bytom, m. Chorzów, m. Dąbrowa Górnicza, m. Gliwice, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Jaworzno, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Piekary Śląskie, m. Ruda Śląska, m. Rybnik, m. Siemianowice Śląskie, m. Sosnowiec, m. Świętochłowice, m. Tychy, m. Zabrze, m. Żory, powiaty: będziński, bielski, bieruńsko-lędziński, cieszyński, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański i żywiecki
Świętokrzyskie	powiat staszowski
Wielkopolskie	m. Konin, powiaty: kolski, koniński, słupecki i turecki
Zachodniopomorskie	powiat gryfiński

Delimitacja obszaru przy zewnętrznej granicy UE

Województwo	Obszar
Lubelskie	powiaty: bialski, chełmski, hrubieszowski, parczewski, tomaszowski, włodawski i zamojski oraz miasta na prawach powiatu: Biata Podlaska, Chełm i Zamość
Mazowieckie	powiat łosicki
Podkarpackie	powiaty: bieszczadzki, brzozowski, jarosławski, leski, lubaczowski, przemyski i sanocki oraz miasto na prawach powiatu Przemyśl
Podlaskie	powiaty: augustowski, białostocki, bielski, hajnowski, sejneński, siemiatycki, sokółski i suwalski oraz miasta na prawach powiatu: Białystok i Suwałki
Warmińsko-mazurskie	powiaty: bartoszycki, braniewski, elbląski, giżycki, gołdapski, kętrzyński, lidzbarski, olecki i węgorzewski oraz miasto na prawach powiatu Elbląg
Pomorskie	powiat nowodworski

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej
